

9. Ismertesse a szőlő aktuális zöldmunkáinak fázisait.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Zöldmunka feladata
- Hajtásválogatás ideje, jelentősége
- Hajtás befűzés ideje, jelentősége
- Csonkázás ideje, jelentősége
- Hónaljzás ideje, jelentősége
- Levelezés, fürtrikítás ideje és jelentősége

Zöldmunkák célja

A metszéshez hasonlóan a zöldmunkákkal befolyásolni tudjuk

- a tőke fejlődését,
- növekedését,
- termékenységet,
- a termés minőségét.

Jól szabályozhatjuk segítségükkel például a lombfelület nagyságát, elhelyezkedését. A tenyészidőben végzendő teendőkre érdemes mindig nagy figyelmet fordítani. Sokkal eredményesebb lesz ugyanis a munkánk, szebb és erősebb tőkét kapunk, számottevően befolyásolhatjuk a termés minőségét. A szakszerű zöldmunkák hatására a must például 2-3 cukorfokkal édesebb, a hozam pedig 15-40 százalékkal nagyobb lehet.

Tavasszal a tőketörzsön előjött hajtásokat kell letörni annak érdekében, hogy ezek ne vegyék el a tápanyagot a tőke többi részétől.

1. Hajtásválogatás

Ez a metszést kiegészítő, **lehetőleg virágzás előtt végzendő munka** legalább olyan hozzáértést kíván, mint a metszés. Ez az utolsó lehetőség a tenyészidő elején, hogy a termőegyensúlyt helyreállítsuk. Jó alkalom ez arra, hogy a szakszerűtlen metszésen módosítsunk, s például a fagy okozta kárt mérsékelni tudjuk. Különösen akkor nagyon fontos a válogatás, ha igen nagymértékű a hajtásképződés. Ennek oka lehet a túlzott nitrogéntrágyázás, a szakszerűtlen terhelés.

Amennyiben elhagyjuk a hajtásválogatást, **a sűrűn növő hajtások elnyomják egymást**, egyik sem fejlődik megfelelően, nem kapunk majd a következő évi metszéshez erős, fejlett vesszőket. A túl buja lombzat azért is káros, mert a zsúfoltság, az árnyékolás csökkenti a növényvédelem hatékonyságát, lehetőséget nyújt a kártevők (a szőlőmolyok, az atkák) és a kórokozók (a lisztharmat, a peronoszpóra, a szürkerothadás) gyors és nagyarányú elszaporodásához.

Hogyan válogassuk a hajtásokat az egyes években?

- A hajtásválogatás a fiatal, kialakításban lévő tőkék esetén nélkülözhetetlen. Az alakítás éveiben a korai hajtásválogatás a célszerűbb, mert így a növény kevesebb tartaléktápanyagot veszít.
- A telepítés utáni években mindenféle művelési mód esetén elég a tőkén 2-3 erős, fejlett hajtást hagyni. Fürt ne maradjon, mert gyengítheti a tőkét.
- A harmadik évben a fejművelésű tőkéken 4-6, a következő évben viszont már 8-10 hajtást hagyjunk.
- Az 1-1,2 négyzetméter tenyészterületű tőkéken a tőke erősségétől függően 6-18 hajtást hagyjunk.

- A közép magas, a magas kordon- és a lugasművelésű tőkén a karon, illetve a karokon a fajta jellege és fejlettségük alapján 10-12 cm-re ritkítsuk a hajtásokat. Az ikerhajtások közül csak az egyiket hagyjuk meg.

2. Kötözés, hajtásrögzítés

Kötözés – karos művelési módoknál

Ha tőkénk hajtásait valamilyen módon nem rögzítjük, szabadon csüngve hamar letörhetnek, az érő fürtök beszennyeződhetnek, megsérülhetnek. Ha nem rögzítjük megfelelően a hajtásokat, egymást és a termést is beárnyékolják. Mindezt elkerülhetjük, ha a tőkénk hajtásait **rendszeresen és gondosan kötözzük, és az elszakadt kötéseket pótoljuk**. A rögzítés, kötözés jellegét a támasz, a támaszrendszer módja, a tőke fejlettsége határozza meg. Általában 3-4 alkalommal szükséges elvégezni. Az első kötözésre május végén, június elején kerüljön sor. Az egyes kötések 20-40 cm-re helyezkedjenek el egymástól. Az új telepítésű és fiatal tőkék hajtásait különösen nagy figyelemmel kezeljük. Ha nem kötjük őket karóhoz, könnyen letörhetnek, megsérülhetnek.

Ha egyszálal huzalú a támberendezésünk, a hajtásokat a mennyiségüktől függően egyenként, laza nyalábban vagy legyező alakban kötözhethetjük a tartóhuzalokhoz.

Hajtás befűzés

A huzalos támrendszerű művelési módoknál a hajtások egy része kaccsal kapaszkodik a huzalon. De itt is szükséges a hajtások elrendezése, és befűzése a huzalpárok közé. Egy termőciklusban ezt 3-4-szer kell megismételni. A felső huzalpárba kerülnek az ugarhajtások, amelyek a következő évi termést biztosítják. Az alsó huzalpár pedig a termőszint.

Ernyős (Sylvos) művelésnél a szélvesszők lekötése a feladat.

A függönyművelésnél a lecsüngő hajtások rendezése, „fésülése” a feladat.

3. Csonkázás (tetejezés)

A hajtásnövekedés szabályozásának, a termőegyensúly visszaállításának régóta ismert módja a csonkázás, a tetejezés. A csonkázás céljai:

- A túlzottan hosszúvá nőtt hajtások nem kívánatosak, mert amellet, hogy a csúcsuk úgysem érhet be, feleslegesen vonják el a tőkétől a tápanyagot, a vizet, visszahajolva nagymértékben beárnyékolják a fürtöket, a hajtásokat, és azok rosszabbul érnek be.
- A késői (augusztusi, szeptember eleji) peronoszporafertőzés is a hajtáscsúcsokon szokott megjelenni.
- A permetezés hatékonysága is csökken, mert a lombzat belsejébe alig kerül permetlé.
- Különösen veszélyes a buja lombzat esős ősszel, mert fokozza a szürkerothadás (a botritisz) gyors terjedését.

Akkor csonkázzunk, ha a tőkék hajtásai a kedvező magasságot, a támbereendezést már 30-40 cm-rel meghaladták, és kezdenek visszahajolni. **A legfelső fürt fölött legalább 5-6 levél maradjon.** Az a kedvező, ha a termőcsapok, a termővesszők hajtásai 1-1,5 m hosszúak.

Legjobb a június végi, július eleji csonkázás, mert növeli a tőke erőnlétét, javítja a fürttermés minőségét. A túl korai azért nem célszerű, mert erős hónaljajtás-képződést indít el, és gyengíti a tőkét.

Az újtelepítésű és fiatal (2-4 éves) szőlőt nem szabad csonkáznunk. Arra kell ugyanis törekedni, hogy minél fejlettebb, erősebb gyökerű tőkét kapjunk, és minél hamarabb megkezdhessük a művelésmód szerinti kialakítást. Csak akkor csonkázzunk - a vesszőbeérés érdekében -, ha a szőlő a növekedést még szeptember közepére sem hagyná abba.

4. Hónaljzás

A csonkázás kiegészítő művelete. Azért szükséges, mert a hajtások levélhónaljának nyári rügye a kialakulás után rendszerint kihajt, és fokozza a lombzat zsúfoltságát. Az erős hónaljajtás-képződés különben arra utal, hogy megbomlott a növény egyensúlya. Kismértékű rügyterhelés, túlzott nitrogéntrágyázás, sok csapadék és a túl korai csonkázás idézheti elő.

Régebben - helytelenül - a teljes hónaljajtást eltávolították. Az újabb tapasztalatok szerint ez káros, mert a fiatal hónaljajtás először ugyan inkább tápanyagot fogyaszt, az alsó levelei kifejlődése után azonban jelentősen részt vesz az egész tőke szénhidráttermelésében, ami kedvező a fürt fejlődésére. **A hónaljajtásokat két-három levelet meghagyva csípjuk, törjük vissza.** Ezt a műveletet általában a **tenyészidő alatt háromszor-négyszer** ismételjük meg.

5. Levelezés, fűrtrikítás

Gyakran előfordul, hogy a tőkén nagyobb számú fürt jelenik meg, mint amennyit ki tud nevelni. Ilyenkor a már említett hajtásválogatással és **fűrtrikítással** csökkentik a fürtök számát. Általában **virágzás után** kerül sor erre a munkára.

Lényeges, hogy a fürtöket minél inkább érje a napfény, hogy magasabb mustfokú termés legyen, valamint a szél jobban átjárja a fürtöket, és ezzel a rothadás kockázata csökkenjen. **Zsendülés előtt** a fürtök közelében **levő 3-4 levelet eltávolítják.**

6. Gyűrűzés

A hajtásra a fürtök alatt egy gyűrűt tesznek, amivel a háncsszöveteket elroncsolják. Így a tápanyag a szőlőben a gyűrű felett torlódik, és a bogyók növekedését segíti elő. Nem minden hajtáson szabad alkalmazni, mert csökkenti a szőlőtőke termőerejét. Lassú és költséges munka, így a gyakorlatban nem igen alkalmazzák.